

Nagroda im. Karla Dedeciusa - święto tłumaczy, literatury i dialogu

2026-07-06

Od 30 lat Willa Decjusza jest miejscem spotkań: ludzi, języków, pamięci, literatury i wartości. Gala Nagrody im. Karla Dedeciusa, która odbywa się w krakowskiej willi, doskonale wpisuje się w tę misję: przypomina, że literatura żyje naprawdę dopiero wtedy, gdy przekracza granice, a za tym przekroczeniem stoją tłumaczkki i tłumacze.

Tegoroczna Nagroda im. Karla Dedeciusa ma szczególny wymiar. Jej laureatami zostali **Eliza Borg** oraz **Olaf Kühl**.

Eliza Borg została uhonorowana za przekład powieści Jenny Erpenbeck **„Kairos”** z języka niemieckiego na polski, a Olaf Kühl za przekład powieści Szczepana Twardocha **„Null”** na język niemiecki, wydanej jako **„Die Nulllinie. Roman aus dem Krieg”**.

Znaczenie literatury w budowaniu porozumienia szczególnie trafnie ujęła dr hab. Dominika Kasproicz, prof. UJ, Dyrektorka Willi Decjusza:

– Literatura robi jednak coś więcej. Tworzy warunki do rozumienia rzeczywistości innych niż nasza. W czasie, gdy społeczeństwa stają się coraz bardziej podzielone, potrzebujemy tego, co często nazywam krytyczną infrastrukturą empatii: zdolności słuchania, wyobrażenia sobie innej perspektywy i rozpoznania naszego wspólnego człowieczeństwa pomimo różnic. Literatura pomaga nam budować właśnie taką infrastrukturę.

Patron nagrody, Karl Dedecius, był jednym z najwybitniejszych tłumaczy literatury polskiej na język niemiecki i jedną z kluczowych postaci dialogu polsko-niemieckiego po II wojnie światowej. Dzięki jego pracy twórczość polskich autorów mogła trafić do szerokiego grona niemieckojęzycznych czytelników, a polska literatura zyskała trwałe miejsce w europejskim obiegu kultury.

Z Willą Decjusza łączy Dedeciusa szczególna historia. To on w 1991 roku przedstawił koncepcję odnowienia zrujnowanej wówczas willi i stworzenia w tym miejscu „forum humanistów” – przestrzeni spotkania, rozmowy i wymiany myśli ponad granicami języków, kultur i tradycji. Dlatego gala tej nagrody właśnie w Willi Decjusza nie jest przypadkowym wyborem lokalizacji. To miejsce, w którym idea Dedeciusa – wiara w literaturę, dialog, tłumaczenie i odpowiedzialność za słowo – ma swój konkretny adres.

Szczególnie mocno wybrzmiało to w laudacji poświęconej Elizie Borg. Prof. Petera Loew’a, Dyrektor Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich, (nazwał ją „tłumaczką szczęśliwą”, odwołując się do tytułowego Kairosa – chwili właściwej, stosownej, szczęśliwej. Jak podkreślił, tegoroczna decyzja kapituły była właśnie taka: „właściwa, stosowna i bardzo szczęśliwa”).